

Nijesmo uzalud uložili ni truda ni crkvenih kapitala kad nam kroz sjemeništa, svećenička ili redovnička, prolazi što više mladih ljudi, pa makar i bez vidljiva rezultata. Ne smije nas to ni zbuniti ni dekuražirati.

Uvijek je tako bilo: otkako je god Tridentinum uveo sjemeništa. I svagdje je tako. Treba samo pročitati statistike i međunarodne o sjemeništima i u njima podatke o rezultatima u procentima. Dobro je i ako svaki četvrti od onih koji su na početku bili primljeni prispije do oltara: osobito gdje se sa sjemenišnim odgojem počinje već od najnižih srednjoškolskih razreda. A mi danas ne primamo u sjemeništa djecu, nego mladiće. Pa kod nas ih svršiti i polovina.

Uvijek to tako bilo. Mora biti: u jednom staležu koji predstavlja duhovnu i religioznu elitu. U staležu posvećenja i apostolata. Zahvaljujmo Bogu da se mnogi na vrijeme povuku. Da misle na svoju dušu i na duše drugih. Da čuvaju Crkvu od razočaranja i sablasni. Bolji su — stogut bolji od onih koji uđu u svetište: nepozivani i nesprenni; kao činovnici i nadničari. Plemenit se sad uvijek trujebi, plijevi, čisti, obrezuje. A bolje je i da se neki vrata nego da mi sami zatvorimo vrata svetišta pred pozvanima.

Nijesu zločinci mladići koji ostavljaju sjemenište. Ne smijemo ih nikada, »a priori«, ni tretirati kao zločince. Ne smijemo prema njima biti i hladni i odbojni. Ni u njima gledati »janjičare«. Moramo ih i kad izlaze tretirati širokogrudno i očinski. Neka im sjemenište i s te strane ostane u dobroj uspomeni!

Bogu hvala, ako u našim sjemeništima ima obilja! Preobilja ni onako nemože biti. Tko misli da ga ima neka nam otvori — misijsko sjemenište! Blagosivat će ga mnogi u misijama i u pasivnim dijecezama: u domovini i inozemstvu. I — rado će ga financirati!
Č.

»BENEDIKTICI U HRVATSKOJ« OD DR OSTOJIĆA

Kome od hrvatskih intelektualaca nije za vrijeme školovanja a i kasnije u životu došlo na pamet da su najljepši vjekovi naše slavne prošlosti premalo osvjetljeni i da nažalost još moramo čekati ljude koji će nam sve više i više otkrivati veu historije, sileći da nam progovore stare zidine, napušteni i porušeni samostani, trudeći se da pronađu novu arhivalnu građu u zemlji i u tudini! Nismo li vapili za umom i marljivom rukom, koja će pokupiti sve što se dađe pronaći posebno o našim benediktincima koji su dali svoj jaki pečat našoj prošlosti i našoj kulturi? Premda je podloga te kulture nikla negdje na istoku, na nju su upravo benediktinci nakalamili kršćanstvo i toliko je oplemenili da se ni u kojem pogledu ne trebamo stidjeti pred ostalim kršćanskim kulturnim narodima.

Smion je pothvat dr Ostojića, koji već 40 godina prodire u tajne naše prošlosti, kad sastavlja djelo, pravu enciklopediju o benediktincima koja ima naučno obuhvatiti sve monografije o tom predmetu do sada napisane, i povrh svega dati rezultate i svojih, originalnih istraživanja. Skroman je, kad kaže, da će iza njega doći koji drugi, pozvaniji, da još jače zahvati u rad i

ostavštinu naših benediktinaca. Za to bi trebalo reći samo jedno: dr Ostojić se bavi tim poslom punih 40 godina i time je postao najpozvaniji, da nam reče ono, što o benediktincima očekujemo. Djelo što ga imamo pred sobom najbolje legitimira samog pisca kao serioznog učenjaka, koji ne piše drugo nego što može potkrijepiti činjenicama bilo iz obilne literature navedene na 16 stranica ili pak svog izvornog straživanja. Ova će enciklopedija biti i već djelomično je: dika piscu i benediktinskom redu, a dika i onom, koji će djelu naći najodličnije mjesto u svojoj biblioteci, da uz tu knjigu provede satove velikog zadovoljstva, sretan što je podržao ruku dr Ostojića da ne klone dok nam ne dade čitavo prečvideno djelo.

Knjiga se tako ugodno čita. Pisac nas vodi od asketizma i cenobitizma, toliko svojstvenog kršćanskom duhu, od Antuna opata k Pahomiju, od Bazilija Kapadočanina do Atanazija, koji je s egipatskim monasima upoznao kršćanski zapad, a onda k monaštvu Italije, Irske, Galije i **ostalih naroda, dok nas ne dove-**de do Benedikta, na kraj 5. stoljeća, koji će se pobrinuti za Regulu velike montekasinske zajednice. Tu ćemo upoznati značaj velike devize »ora et labora«, jer je ista osigurala velike plodove što su izrasli na benediktinskom stablu. Toj devizi imamo i mi Hrvati zahvaliti, da je oplemenila naš narod, kao što je i tolike druge povela naprijed k svjetlu vjere i prosvjete. Benediktinca je ta dev za čuvala od dokonice, toliko opasne svakom koji želi služiti Bogu, pomogla je da se je samostan mogao uzdržavati a ujedno je obogatila kulturu spomenicima na kamenu, pergameni, a to nam je dika kad se želimo legitimirati pred onima koji su skloni da nas tretiraju kao barbare. Samoudržavanje monaha je bilo u duhu pavlinske teze (tako ne će da radi neka ništa ne jede) olakšicom za svako njihovo djelovanje, a propis koji je odredio svakome monahu dva sata dnevnog čitanja, poticao ih je na to da osiguraju sebi knjige prepisujući stare, prevodeći ih na narodni jezik i spremao na to da i sami pišu izvorna djela. Tu je bio temelj kulturi reda i izvor listina i knjiga te svih kamenih spomenika njihove kulture i naše dčne prošlosti. Nije zasluga samog sv. Benedikta nego i njegovih nasljednika da su benediktinci bili i ostali u svoje doba vrlo obrazovani ljudi i da su tako djelovali i na ostale redove i svjetovno svećenstvo, da su do terezijanskih vremena bili prvi pioniri naših škola i najviših institucija a mi danas im se ne smije osporiti duhovno djelovanje na korist vjere i naroda. Pisac nas vodi do u 9. stoljeće kad je red benediktinaca bio na svojoj najvišoj tački uspona k njegovom brzom padu. Osvojivši za Krista germanske narode izvršili su izvanredno teški zadatak i kao da su smalaksali pritisnuti dugim zamorom. Svjetovna vlast im je kočila djelovanje i zamah, duh lagodnosti zamamio im poglavare, bogatstvo ih je pokvarilo, pljačke nezasičnih plemića su ih razjarile kao da se sve moralo izvršiti upravo na najveću štetu reda i njihova djelovanja. — Jake su ih reforme, osobito clunyska, ponovno probudile, ali ne zadugo jer su već u drugoj polovici 12. vijeka u rasulu. Još će se red benediktinaca probuditi u 16. stoljeću i do 18. stoljeća dat će u silnom zamahu velika djela na svim područjima sebi svojstvenog

djelovanja. Premda su mnoge redovničke nastambe propale dolaskom naših poganskih preda na Jadran, a stanovnici u starim zdanjima bili više puta i bjegunci istočnih monaha koji su tražili ovdje utočišta od progonitelja (ikonoklasta), ipak doznajemo za djelovanje opata Martina u 7. stoljeću, Teuzoma, Gerarda i Gebizona, a to su vremena naše bašćanske ploče i cvata benediktinaca na našem tlu. Borbe za dinastiju, siromaštvo, pojava franjevaca, haranje Mlečana, kod kuće »svetih«, a na našem tlu pravih pogana, Mongoli, Turci, Napoleon, svi hoće pomoći, da red doživi svoju osjeku.

Hoće li obnova benediktinskog reda kod nas na Čokovcu dati jačeg ploda, naći pomladka i poći svijetlim tradicijama koje su toliko oživljene u djelu dr. Ostojića, o tome nećemo ovdje ogovoriti. Ipak jedno ostaje za vazda: nitko ne će i ne smije tajiti veliku ulogu i zaslugu benediktinaca u našoj prošlosti. Oni su u tijesnoj vezi s pojavom glagolizma i naše pismenosti; lako da je i sv. Ciril nosio njihovu redovničku haljinu; bili su učitelji našim glagoljašima u spremanju pergamena, boja i crnila; nisu bili uz hrvatske vladare samo kao pisari, nego i savjetnici i duhovni vođe; osigurali su crk. organizaciju zagrebačke biskupije (benediktinac Duh) i dali ton našoj sakralnoj umjetnosti u graditeljstvu.

Stoga, ne bi smjelo biti školovanog čovjeka koji ne bi posegnuo za ovom knjigom tako uzorno opremljenom, tako bogatom sadržajem, koji je ne bi propagirao da se nađe osobito u knjižnici svakog našeg svećenika i bogoslova.

Možda koga plaši njena cijena (2.500. — din), ali, ruku na srce, to djelo u platnu uvezano, na odličnom papiru, s toliko odličnih slika, nemože biti jeftinije. K tome, koliko se novca potroši za stvari, koje nemaju vrijednosti i gdje je novac bačen uzalud.

Jedno samo možemo zaželiti: nek se što prije pojave i ostali svesci, osobito drugi svezak, najobilniji, koji bi nam prikazao rad naših benediktinaca od Krka do Budve i od Dubrovnika do Bosne.

(Knjiga Dr. Ostojić: Benediktinci u Hrvatskoj naručuje se kod Jerković Mirjane, Split, Lovrećka ul. 9).

A. TOLJANIĆ

(Opaska uredništva: Doznajemo da je II svezak Ostojićeva djela u tisku. I svezak je skoro raspačan, ali ga mnogi još nisu platili. Bavarska je opatija Niederaltaich zamolila da smije »zbog velike povijesne i kulturne vrijednosti knjige« djelo prevesti i izdati na njemačkom jeziku. Tako stranci, a u svoj je našoj štampi ovo prvi prikaz te knjige).

ODGOVORI LITURGIJSKOG VIJEĆA

u vezi s tumačenjem Upute

Uz br. 36 d: »Da li treba izostaviti poljupce ruke i stvari koja se daje ili prima i onda kad biskup celebrira? — **Odg.:** Da.

Uz br. 48 c: »Da li treba izostaviti molitve pred oltarom kad se prije Mise pjeva Treći čas ili Jutarnja na Božić? — **Odg.:** Da, jer se radi o liturgijskim činima neposredno prije Mise.